

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Bakalářská práce

2024

Milan Urbaník

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

**Srovnání Andreje Babiše a Emmanuela Macrona v
kontextu vstupu na politickou scénu, ideologie a
evropských postojů**

Bakalářská práce

Autor práce: Milan Urbaník

Studijní program: Politologie a veřejná politika

Vedoucí práce: doc. Michel Perottino, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 28. dubna 2024

Milan Urbaník

Bibliografický záznam

URBANÍK, Milan. *Srovnání Andreje Babiše a Emmanuela Macrona v kontextu vstupu na politickou scénu, ideologie a evropských postojů*. Praha, 2024. 46 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra politologie. Vedoucí bakalářské práce doc. Michel Perottino, Ph.D.

Rozsah práce: 61 739 znaků (včetně mezer)

Abstrakt

Práce srovnává vztah Andreje Babiše a Emmanuela Macrona. V první části porovnává jejich vstup na politickou scénu pomocí Genetického modelu od Angela Panebianca. Oba politici, Babiš a Macron, se snažili prezentovat svá politická hnutí jako vzniklá zdola nahoru, avšak ve skutečnosti šlo o proces šíření od vedení k periferiím. Babišovo *ANO* je financováno přímo jím samým a z jeho podnikatelského koncernu, což ho legitimizuje interně, zatímco Macronovo *En Marche!* se spoléhá na dárce, což jej legitimizuje externě. Oba politici projevovali situační charisma při vstupu na politickou scénu což sehrálo klíčovou roli v růstu jejich politických hnutí. Za použití Teorie stranické rodiny od Klaus von Beymeho srovnávám ideologie obou politiků, kteří sdílejí určité liberální prvky, zejména v ekonomických otázkách. Oba politici prosazují řízení státu jako firmy, odmítají označení pravice nebo levice a preferují odborná řešení před politickými. Odmítají politické nálepky a odmítají se přiřazovat k jednomu ideologickému spektru. Identifikujeme tedy prvky technokracie a populismu. Zatímco Macronův postoj zůstává konzistentní, Babiš své postoje mění. Největší rozdíly však nalezneme v postojích k Evropské unii jako členů frakce *Renew Europe*. Zatímco Babiš vykazuje ambivalentnost ve svých postojích k evropské integraci a klíčovým politikám, Macron je pevným zastáncem hlubší evropské integrace a společné evropské politiky. Tyto rozdíly odhalují silnou neshodu a nekompatibilitu mezi jejich evropskými postoji.

Abstract

The paper compares the relationship between Andrej Babiš and Emmanuel Macron. In the first part it compares their entry into the political arena using the Genetic Model by Angelo Panebianco. Both politicians, Babiš and Macron, tried to present their political movements as emerging from the bottom up, but in reality, it was a process of diffusion from the leadership to the periphery. Babiš's *ANO* is financed directly by himself and his business concern, which legitimises it internally, while Macron's *En Marche!* relies on donors, which legitimises it externally. Both politicians displayed a situational charisma when they entered the political arena which played a key role in the growth of their political movements. Using Klaus von Beyme's Theory of the Party Family, I compare the ideologies of the two politicians, who share certain liberal elements, especially on economic issues. Both politicians advocate running the state like a business, rejecting the labels of right or left and preferring

professional solutions to political ones. They reject political labels and refuse to align themselves with one ideological spectrum. We thus identify elements of technocracy and populism. While Macron's position remains consistent, Babiš is changing his position. The biggest differences, however, can be found in their attitudes towards the European Union as members of the *Renew Europe* faction. While Babiš shows ambivalence in his positions on European integration and key policies, Macron is a firm supporter of deeper European integration and a common European policy. These differences reveal a strong disagreement and incompatibility between their European positions.

Klíčová slova

Andrej Babiš, Emmanuel Macron, Renew Europe, evropská politika, ideologie, liberalismus, technokracie, populismus, technokratický populismus

Keywords

Andrej Babiš, Emmanuel Macron, Renew Europe, European politics, ideology, liberalism, technocracy, populism, technocratic populism

Title/název práce

Comparison of Andrej Babiš and Emmanuel Macron in the context of political entry, ideology and European stances

Poděkování

Na tomto místě bych rád upřímně poděkoval panu doc. Michelu Perottinovi, Ph.D. za jeho vedení, zpětnou vazbu, a především trpělivost během konzultací této bakalářské práce.

Také bych rád poděkoval své rodině a přátelům za jejich podporu a Sciences Po Lille za nutnou jazykovou přípravu před psaním této práce.

Obsah

Úvod.....	8
1. Výzkumné cíle, otázky a hypotézy.....	10
1.1 Výzkumné cíle.....	10
1.2 Výzkumné otázky.....	10
1.3 Hypotézy.....	11
2. Stav poznání.....	12
3. Teoretická východiska.....	13
3.1 Technokracie.....	13
3.2 Populismus.....	14
3.3 Technokratický populismus.....	14
3.4 Genetický model.....	15
3.5 Teorie stranické rodiny.....	16
3.5.1 Liberální a radikální stranická rodina.....	16
4. Data a metody.....	17
4.1 Kvalitativní výzkum.....	17
4.1.1 Tematická analýza.....	17
4.2 Sběr dat.....	18
5. Politické začátky Andreje Babiše a Emmanuela Macrona.....	19
5.1 Andrej Babiš a hnutí ANO 2011.....	19
5.2 Emmanuel Macron a hnutí En Marche!.....	21
5.3 Srovnání politických začátků podle Genetického modelu.....	23
6. Ideologie.....	26
6.1 Andrej Babiš a jeho hnutí.....	26
6.2 Emmanuel Macron a jeho hnutí.....	28

6.3 Ideologické srovnání.....	29
7. Evropské postoje.....	30
7.1 Politická skupina Renew Europe.....	30
7.2 Andrej Babiš a Evropská Unie.....	31
7.3 Emmanuel Macron a Evropská Unie.....	32
7.4 Srovnání evropských postojů.....	34
Závěr.....	35
Summary.....	35
Použitá literatura.....	37

Úvod

Státní návštěva v roce 2018, neformální setkání, časté telefonáty, společné večere, návštěvy galerií, příspěvky na sociálních sítích a plno dalších sociálních interakcí. Setkání bývalého českého premiéra Andreje Babiše a francouzského prezidenta Emmanuela Macrona jsou něco, co při zaměření na tyto dva politiky nelze snadno ignorovat.

Andrej Babiš a Emmanuel Macron jsou klíčovými postavami na svých politických scénách a jejich vliv tak přesahuje i do evropského kontextu. Od počátku svých politických mandátů až do současnosti jsou oba politici často spatřováni společně. Jejich blízká spolupráce není patrná pouze v médiích a na sociálních sítích, ale i na evropské úrovni, díky společnému členství v liberální politické skupině *Renew Europe* v Evropském parlamentu. V čele s Macronovou *Renaissance* je ANO jedno z hnutí s nejpočetnější reprezentací v této frakci do roku 2024, společně tak představují signifikantní politickou sílu.

Vztah mezi Andrejem Babišem a Emmanuelem Macronem je patrný i ve světle jejich mediální přítomnosti. Bývalý český ministerský předseda, pravidelně hovořil o jejich společných jednáních a neformálních setkáních. Tyto události jsou doplněny fotografiemi a desítkami zmínek na sociálních sítích, což jen posiluje dojem pevného spojení těchto dvou politiků. Emmanuel Macron, i když na sociální síti X zmínil Andreje Babiše do konce roku 2023 pouze čtyřikrát, udělal významné gesto přijetím Babiše v Elysejském paláci téhož roku, krátce před českými prezidentskými volbami. Toto setkání lze považovat za významné gesto, které zdůraznilo důležitost jejich vztahu. Navzdory omezenému počtu zmínek na sociálních sítích z Macronovy strany tímto způsobem nepřímou vyjádřil podporu Babišovi, což mělo významný vliv na veřejné vnímání jejich spojení. (Zachová, 2023)

Politická kariéra Andreje Babiše a Emmanuela Macrona začala ve zhruba stejném období kolem let 2011-2012 a dosáhla dosavadního politického vrcholu v roce 2017, což dodává jejich srovnání zajímavý historický kontext. Avšak jejich politická cesta byla spojena s odlišnými politickými a ideovými vývoji. Andrej Babiš, často považovaný za středoevropského populistického lídra, nedávno překvapil svou účastí na konzervativní konferenci CPAC, což naráží na jeho dosavadní politickou orientaci. Na druhou stranu Emmanuel Macron je vnímán jako konzistentně liberální a proevropský politik.

Cílem mé práce je zkoumat historický kontext, který ovlivnil politický vývoj obou politiků, a identifikovat klíčové události, které vedly k jejich nástupu k politické moci. Soustředím se na analýzu okolností a počátků politické kariéry Andreje Babiše a Emmanuela Macrona v jejich domovských zemích, zejména v období mezi lety 2013-2017, kdy jejich politický vliv začal nabírat na síle a dosáhl dosavadního vrcholu. Dalším cílem mé práce je provést srovnání politických postojů obou politiků a identifikovat ideologické základy, které formují jejich politická rozhodnutí a kroky. Tímto přístupem odhaluji jak oblasti shody, tak rozdíly v jejich postojích. V poslední části analýzy hodnotím podobnosti a rozdíly v politických postojích Andreje Babiše a Emmanuela Macrona v rámci Evropské unie. Zabývám se jejich rolí v evropské politice, jejich členstvím v liberální politické skupině *Renew Europe* v Evropském parlamentu a jejich přístupem ke klíčovým otázkám evropské integrace.

1. Výzkumné cíle, otázky a hypotézy

1.1 Výzkumné cíle

Prvním cílem je připomenout začátky politické kariéry Andreje Babiše a Emmanuela Macrona na scéně v jejich zemích. Tato část zahrnuje založení politických hnutí, fungování hnutí, politický kontext a vstup do politiky. Cílem je porozumět historickému kontextu, který formoval jejich politický vývoj, a identifikovat klíčové události, které ovlivnily jejich nástup k politické moci.

Druhým cílem práce je provést analýzu ideové shody a rozdílů mezi těmito politiky. Tato část bude zkoumat jejich politické postoje, hodnoty a ideologické základy, které formují jejich rozhodování a politické kroky. Cílem je odhalit, v jakých oblastech se jejich názory shodují a kde dochází k odlišnostem, případně i výrazným.

Třetím cílem práce je zhodnotit podobnosti a rozdíly Andrejem Babišem a Emmanuelem Macronem v evropských postojích. Tato analýza bude zohledňovat jejich role v evropské politice, členství v liberální politické skupině *Renew Europe* v Evropském parlamentu a jejich přístup ke klíčovým otázkám evropské integrace. Cílem je identifikovat, jakým způsobem oba politici přispívají k evropské politické scéně a jakým způsobem formují politiky Evropské unie.

1.2 Výzkumné otázky

První výzkumná otázka zní: „Jaké jsou společné rysy vstupu Andreje Babiše a Emmanuela Macrona na politickou scénu?“ Zjišťuje podobnosti v jejich politických trajektoriích. Oba politici vstoupili do politiky v období, kdy byly jejich země konfrontovány s určitými výzvami, a jejich příchod byl reakcí na potřebu nového politického směřování. Své politické kariéry začali jako nováčci, kteří se odlišovali od tradičních politických struktur ve svých zemích.

Druhá výzkumná otázka zní: „Jaké jsou ideové schody mezi Andrejem Babišem a Emmanuelem Macronem?“ Tato otázka se konkrétně zaměřuje na jejich ideologické základy a snaží se rozklíčovat, jak se oba politici projevují ve svých politických projektech. Na

počátku svých politických kariér odmítli oba politici pravolevé označení a tato otázka proto klade důraz na popis jejich ideologií. Snažíme se tedy zjistit, zda se skutečně liší od tradičních ideologických směrů a jaké specifické prvky a postoje tito politici v rámci svých ideologií prosazují.

Třetí výzkumná otázka zní: „V čem se překrývá Evropské postoje Andreje Babiše a Emmanuela Macrona?“ Otázka klade důraz na jejich společné členství v politické skupině *Renew Europe*. Zaměřuje se na vzájemné propojení a odlišnosti v názorech obou politiků a snaží se popsat shodné cíle se snahou identifikovat oblasti, kde dochází k názorovým konfliktům.

1.3 Hypotézy

Hypotéza H1: "*Okolnosti vstupu Andreje Babiše a Emmanuela Macrona vykazují podobné rysy.*"

Tato hypotéza předpokládá, že srovnání obou politiků odhalí společné prvky při vstupu na jejich politické scény jako například kontext, prezentace obou kandidátů nebo společné znaky v kampani.

Hypotéza H2a: "*Ideologie Andreje Babiše a Emmanuela Macrona se překrývají.*"

Tato hypotéza předpokládá existenci společných ideologických prvků mezi Andrejem Babišem a Emmanuelem Macronem. Zkoumá, do jaké míry se jejich politické přesvědčení překrývá, a zaměřuje se na identifikaci společných hodnot a postojů, které by mohly formovat jejich politické rozhodnutí a postoje k různým otázkám.

Hypotéza H2b: "*Evropské postoje Andreje Babiše a Emmanuela Macrona se překrývají.*"

Tato hypotéza předpokládá shodu v evropských postojích mezi Andrejem Babišem a Emmanuelem Macronem vzhledem k jejich společnému členství v evropské skupině *Renew Europe*. Zaměřuje se na analýzu jejich postojů a aktivit ve vztahu k evropským otázkám, jako jsou integrace a spolupráce, a očekává, že budou mít některé podobné perspektivy na

evropské téma.

2. Stav poznání

V současné době existuje rozsáhlé množství analýz, studií a dalších prací, které se zabývají politickými postoji jednotlivých politiků. Nicméně většina těchto prací se zaměřuje pouze na jednoho z politiků a počet studií, které by srovnávaly oba politiky, je výrazně nižší. Tato bakalářská práce se proto snaží přednést pohled na shody a rozdíly v politických postojích obou politiků a jejich vzájemné vztahy, čímž přispívá k obohacení poznání v oblasti obou osobností.

Lenka Bušíková a Petra Guasti v článku "The State as a Firm: Understanding the Autocratic Roots of Technocratic Populism" charakterizují technokratický populismus jako "tenkou" ideologii, která odmítá tradiční politické strany jak na levici, tak na pravici. Tato ideologie slibuje apolitická expertní řešení s cílem prospět "obyčejným lidem". Tento text odkazuje na Andreje Babiše, ale lze jej také aplikovat na Emmanuela Macrona, především v jeho počátcích, kdy odmítal tradiční politická zařazení do levo-pravého spektra a sliboval nový politický pohled a "vládu odborníků". Emmanuel Macron zase sliboval řešení v podobě expertních skupin, které mají zpracovávat analýzy a doporučení. (Bušíková & Guasti, 2019).

Lubomír Kopeček a Vít Hloušek et al v knize „Já platím, já rozhoduji! - Političtí podnikatelé a jejich strany“ zkoumají politické strany v České republice a jejich spojení s politickými podnikateli. Srovnávají na zahraničních příkladech, jako je Forza Italia Silvia Berlusconiho nebo nizozemská Strana pro svobodu Geerta Wilderse, aby lépe pochopila vzestup českých podnikatelských stran. Dále analyzuje čtyři úspěšné strany ve volbách do Poslanecké sněmovny: Věci veřejné Víta Bárty, ANO Andreje Babiše, Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury později i Svobodu a přímou demokracii téhož politika. Kniha zkoumá vznik, vývoj, organizaci, programy a příznivce těchto stran. (Hloušek, Vít & Kopeček, Lubomír, 2018)

Dále se Lubomír Kopeček a Vít Hloušek v článku „Strange Bedfellows: A Hyper-pragmatic Alliance between European Liberals and an Illiberal Czech Technocrat.“ zabývají

začleněním hnutí *ANO* pod vedením Andreje Babiše do *ALDE* a zkoumá ideologické rozdíly mezi oběma stranami, zejména v oblasti liberalismu. Článek říká že cílem *ALDE* přijmout *ANO* v roce 2014 bylo posílit její přítomnost v Evropském parlamentu, zatímco *ANO* se snažilo zakotvit v evropské politice a že přes počáteční rozdíly *ALDE* přehlížela Babišův technokratický a neliberální postoj. Analýza jejich postojů podtrhuje významné ideologické rozpory a odhaluje nový hyperpragmatický trend ve formování europarlamentu, který oslabuje ideologickou soudržnost, píšou autoři. (Kopeček & Hloušek, 2022)

Michel Perottino a Petra Guasti se v článku „Technocratic Populism à la Française? The Roots and Mechanisms of Emmanuel Macron's Success“ zabývají Macronovým úspěchem, který připisují kolapsu starého pravolevého francouzského politického systému a vzestupu antiestablishmentových vyzyvatelů na obou stranách politického spektra, které budoucího prezidenta a jeho stranu *La République en Marche* (dnešní *Renaissance*) pomohly umístit na francouzskou politickou mapu. Text popisuje také ideu technokratického řízení státu, která Macronovi vyhrála prezidentské volby. (Perottino & Guasti, 2020)

3. Teoretická východiska

Bakalářská práce se opírá o českou, a především cizojazyčnou odbornou literaturu a články týkající se obou nebo jednoho z politiků. Z českých autorů Petra Guasti ("*Populism in power and democracy: Democratic decay and resilience in the Czech Republic (2013–2020)*"). Lenka Buštíková s Petrou Guasti ("*The State as a Firm: Understanding the Autocratic Roots of Technocratic Populism*") který je hlavním teoretickým východiskem této práce, Milena Anna Vachudová ("*From Competition to Polarization in Central Europe: How Populists Change Party Systems and the European Union*"), Aneta Zachová ("*Macron stumbles into Czech election campaign*"). Ze zahraničních autorů pak například Luis Bouza García a Álvaro Oleart ("*Make Europe Great Again: The Politicising Pro-European Narrative of Emmanuel Macron in France.*").

3.1 Technokracie

Technokracie je variantou oligarchického vládnutí, kdy jsou rozhodující činitelé vybíráni

podle svých odborných znalostí ve specifických oblastech, zejména v oblasti vědy nebo techniky. Tito odborníci jsou svou specializací znalí ve složitých detailech konkrétních problémů a jsou považováni za nejpovolnější řešit jak dané problémy, tak potenciální technologická řešení, která mohou posunout společnost jako celek. Technokracie, která se shoduje se zásadami jiných meritokratických ideologií, prosazuje úplnou kontrolu státu nad politickými a ekonomickými záležitostmi. Prezentuje se jako pragmatický, nezaujatý a racionální přístup, jehož cílem je překonat konflikty, které jsou vlastní politickým stranám a frakcím, a zároveň vytrvale usilovat o optimální výsledky. (Kenton, 2021)

3.2 Populismus

Populismus je politických postojů, které zdůrazňují ideu "lidu" a často staví tuto skupinu do protikladu s "elitou". Tento ideologický rámec se často prolíná s anti-establishment a anti-politickými náladami. Podle ideového přístupu lze populismus definovat jako ideologii, která zobrazuje "lid" jako morálně ctnostnou sílu postavenou do protikladu k "elitě", která je zobrazována jako zkorumpovaná a sebestředná. Populisté se mohou lišit v definicích "lidu", často na základě třídní, etnické nebo národnostní příslušnosti. (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2017)

Populisté obvykle vykreslují "elitu" jako jednotnou entitu zahrnující politický, ekonomický, kulturní a mediální establishment. Tato „elita“ je obviňována z toho, že upřednostňuje své vlastní zájmy a někdy i zájmy jiných skupin - jako jsou velké korporace, jiné národy nebo přistěhovalci - před zájmy "lidu". Ideový přístup naznačuje, že populismus se často prolíná s jinými ideologiemi, včetně nacionalismu, liberalismu nebo socialismu. (Berman, 2020)

3.3 Technokratický populismus

Ve svém článku „The State as a Firm: Understanding the Autocratic Roots of Technocratic Populism“ Lenka Bušíková a Petra Guasti definují technokratický populismus jako: „přitažlivost technických znalostí k přímému kontaktu s lidmi, slibuje řízení státu jako firmy a zároveň delegitimizuje politické oponenty a demobilizuje voliče tím, že vyvolává občanskou apatii. Technokratický populismus je anti elitářská ideologie, která využívá kompetence k vytvoření zdání autenticity a blízkosti k obyčejným lidem.“ (Bušíková a

Guasti, 2019)

3.4 Genetický model

Angelo Panebianco v knize „Political parties: organization and power“ z roku 1988 představuje koncept *Genetického modelu*, který společně s Teorií institucionalizace řeší problematiku institucionalizace stran a hnutí. Předmětem modelu jsou klíčové faktory, které lze identifikovat při vzniku strany. Ty pak mají vliv na následnou institucionalizaci strany nebo hnutí. Panebianco zavádí tři takové faktory.

Prvním z popisovaných faktorů je určení *vzniku a vývoje*. Ten se dělí na teritoriální penetraci, teritoriální difuzi a případnou kombinaci obou. K penetraci dochází, když centrální část strany ovládá, řídí nebo formuje vznik periferie. Stranická sdružení na lokální úrovni vzniká na podnět z vedení. Difuze je opačný proces, kdy lokální elity formují sdružení, které jsou až později integrovány jako součást politické strany na celostátní úrovni.

Druhým faktorem při určování genetického modelu strany je existence nebo absence externího *sponzora* strany při jejím vzniku. Takový sponzor má vliv na legitimitu strany. V případě existence sponzora je na stranu nahlíženo jako na politickou „prodlouženou ruku“ sponzorské organizace. Vzniká tím problém s loajalitou, která bude primárně ke sponzorské organizaci a až sekundárně k politické straně. Vedení této strany pak ve výsledku získává legitimitu přímo od sponzorské organizace. Sponzorský faktor vytváří dělení na strany, které jsou *legitimizované interně* a *legitimizované externě*.

Třetí, poslední, faktor zohledňuje roli *charismatického lídra* při vzniku strany, jinými slovy, zda není strana vytvořena přímo pro charismatického vůdce jako prostředek pro naplnění jeho politických ambicí. Vůdce, který se staví do pozice nezpochybnitelného lídra, otce zakladatele, případně ztělesnění hodnot strany – „čisté“ charisma. Druhý typ takového charisma je podle Panebianca „*situační*“ charisma. Vůdce se situačním charismatem přichází v nouzové/problematické situaci a nabízí leadership který má vést k řešení. (Panebianco, 1988)

3.5 Teorie stranické rodiny

Klaus von Beyme pojímá politické strany jako formy sdružení, které sdílejí společné normy a hodnoty. Podle něj je jejich ideologická základna klíčová pro zdárnou institucionalizaci v Evropě, protože umožňuje institucionalizaci nezávislou na postavě jednoho konkrétního lídra. Na základě těchto společných hodnot identifikoval devět ideologických rodin: liberální a radikální, konzervativní, socialistické a sociálně demokratické, křesťansko-demokratické, komunistické, agrární, regionální a etnické, extrémně pravicové a ekologické. (Beyme, 1985) Pro potřeby této práce se budu věnovat první stranické rodině – liberální a radikální.

3.5.1 Liberální a radikální stranická rodina

Beyme tvrdí, že liberální a radikální politické strany se v principu nemusí vzájemně vylučovat. V jeho práci se uvádí, že radikalismus je často považován za jednu z forem liberalismu. Zatímco liberalismus se původně věnoval podpoře parlamentarismu, radikalismus byl zastáncem přímé vlády lidu. Hlavní rozdíl mezi liberalismem a radikalismem tudíž spočívá v přístupu k přímé účasti lidu na rozhodovacím procesu v demokracii. Avšak vnímání těchto konceptů se v různých zemích liší, což ovlivňuje i vnímání jejich rozdílů. Beyme uvádí, že liberální přístup k rovnosti se zejména opírá o princip rovnosti před zákonem a uznání politických práv menšin. Evropské liberální strany obvykle zdůrazňují lidská a občanská práva ve svých programech, ale zároveň podporují pluralismus a regionalismus. (Beyme, 1985)

V důsledku vážné hospodářské krize, která vyvolala nedůvěru ve volný trh, byli zastánci liberalismu po válce přinuceni přijmout myšlenku sociálního státu a státních zásahů do ekonomiky. S nástupem krize sociálního státu se však někteří liberálové opět obrátili k původnímu přesvědčení o omezené roli státu v ekonomice. Dnes tak můžeme liberální politické strany rozdělit na dvě hlavní skupiny. Strany, které favorizují tržní liberalizaci a jsou proti státním zásahům do ekonomiky, a na ty, které se zaměřují na obhajobu lidských práv a svobod a v ekonomice podporují koncept sociálního státu, podobný sociální demokracii. (Hloušek & Kopeček 2010)

4. Data a metody

4.1 Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum je trvalý, aktivní a systematický proces bádání, který si klade za cíl objevovat, interpretovat a případně přepracovat data s účelem přispět k rozšíření vědění. Tento druh výzkumu může být empirický nebo teoretický, základní nebo aplikovaný, originální nebo řízený již nastavenými pravidly. Jeho podstatou je umístit pozorovatele do světa pozorovaného jevu, přičemž není vnímán jako nestranný pozorovatel, nýbrž jako součást dění, která aktivně přispívá k utváření pozorovaného fenoménu. Nástroje kvalitativního výzkumu, jako jsou přepisy rozhovorů, fotografie, nahrávky nebo polní poznámky, jsou využívány k studiu jevů v jejich přirozeném prostředí, což umožňuje hloubkové porozumění a interpretaci pozorovaných fenoménů. Tento přístup není objektivní, neboť výzkumníci jsou v přímém kontaktu s tím, co zkoumají, a tak jsou aktivně zapojeni do procesu tvorby tohoto fenoménu.

Kvalitativní výzkum se dále zaměřuje na sběr a analýzu nečíselných (popisných) dat s cílem pochopit sociální realitu jednotlivců. To zahrnuje zkoumání postojů, přesvědčení a motivací jednotlivců. Metody, jako jsou hloubkové rozhovory, ohniskové skupiny nebo pozorování, jsou často využívány k získávání podrobných a kontextuálních údajů. Kvalitativní výzkum nachází uplatnění při zkoumání složitých jevů a poskytuje vhled do zkušeností a perspektiv lidí na konkrétní témata. Tento přístup je hodnotný, pokud výzkumníci hledají porozumění významu, který jednotlivci přisuzují svým zkušenostem, nebo když chtějí odhalit základní důvody za jejich chováním. Mezi kvalitativní metody patří etnografie, zakotvená teorie, analýza diskurzu a tematická analýza. (Creswell, 2014)

4.1.1 Tematická analýza

Tematická analýza je jednou z nejrozšířenějších forem analýzy v kvalitativním výzkumu, která klade důraz na identifikaci, analýzu a interpretaci významových vzorců, běžně označovaných jako "témata", v kvalitativních datech. Na rozdíl od jiných kvalitativních analytických přístupů, jako je zakotvená teorie, analýza diskurzu, narativní analýza a interpretativní fenomenologická analýza, které jsou často charakterizovány jako metodologie s vůdčími teoriemi, specifikovanými výzkumnými otázkami a určenými

metodami, je tematická analýza lépe koncipována jako zastřešující pojem zahrnující různé přístupy než jako jediná metoda.

Tematická analýza využívaná v kvalitativním výzkumu se zaměřuje na zkoumání témat nebo významových vzorců v datech a nabízí rovnováhu mezi uspořádáním a bohatým popisem souboru dat a teoreticky podloženou interpretací významu. Jde nad rámec pouhého počítání frází nebo slov v textu, jak je tomu u obsahové analýzy, a zabývá se explicitními a implicitními významy v datech. (Guest et al, 2012)

Základním procesem tematické analýzy je kódování, při němž jsou v datech identifikovány položky analytického zájmu a označeny kódovací značkou, aby se vytvořila témata. Přístup ke kódování se liší; některé metody zahrnují deduktivní proces přiřazování dat k předem identifikovaným tématům, což je běžné u přístupů spolehlivého kódování a kódové knihy. Naproti tomu u jiných přístupů, jako je reflexivní přístup Brauna a Clarke, kódování předchází vývoji témat a témata jsou konstruována z kódů.

Tematická analýza je charakteristická svou flexibilitou, která umožňuje variace v rámcování teorie, výzkumných otázek a designu výzkumu. Slouží jako univerzální nástroj pro zkoumání různých aspektů, jako jsou životní zkušenosti, perspektivy, chování a praxe účastníků. Kromě toho může zkoumat faktory a sociální procesy ovlivňující konkrétní jevy, explicitní a implicitní normy, jimiž se řídí praxe, a také sociální konstrukci významu a reprezentaci sociálních objektů v konkrétních textech a kontextech. (Braun & Clarke, 2006)

4.2 Sběr dat

Tato bakalářská práce čerpá data především prostřednictvím analýzy projevů, rozhovorů a politických programů a jiných veřejně dostupných zdrojů. Zaměření na tyto různorodé zdroje mi poskytlo nezbytný kontext a informace, které jsou klíčové pro zkoumání daného tématu, následné analýzy a získání odpovědí na výzkumné otázky.

V rámci výzkumných kritérií zařazuji časové období od roku 2011 kdy oba aktéři vstupují na politickou scénu, až po rok 2023. Toto definované časové okno mi umožnilo relevantně sledovat a porozumět jejich politickým postojům. Geograficky jsem se zaměřil na Českou

republiku a Francouzskou republiku.

Proces sběru dat zahrnoval studium, poslech a sledování materiálů, včetně rozhovorů, projevů, politických programů a jiných médií. Data byla vybírána z veřejně dostupných zdrojů jako jsou oficiální dokumenty (např. výroční zprávy hnutí, propagační materiály a články publikované hnutími), veřejná prohlášení politických představitelů a relevantní zpravodajské články.

5. Politické začátky Andreje Babiše a Emmanuela Macrona

5.1 Andrej Babiš a hnutí ANO 2011

Andrej Babiš vstupuje na politickou scénu České republiky založením občanské iniciativy *Akce nespokojených občanů* a dne 19. října 2011 podává pět žádostí o ochranné známky na různé varianty názvu Akce nespokojených občanů a také na akronym *ANO 2011*. (Úřad průmyslového vlastnictví, 2024) Ve výzvě, kterou hnutí publikovalo v roce 2011, vyjadřuje nespokojenost s „nefunkčním státem, korupcí a neschopností politiků řídit zemi“. (ANO 2011, 2011a) V polovině roku 2012 již „ANO 2011“ (od roku 2013 pouze „ANO“) registruje jako politické hnutí v Rejstříku politických stran a politických hnutí. (Ministerstvo vnitra, 2024) Andrej Babiš původně avizoval že bude pouze manažerem hnutí, podle něj nikdy do politiky nechtěl. (Echo24, 2017) Nicméně na ustavujícím sněmu hnutí, který probíhá o dva a půl měsíce později, je Andrej Babiš zvolen předsedou. Hnutí také zvolilo dva místopředsedy, členy předsednictva a další členy komisí. (ANO 2011, 2012c)

V době, kdy Andrej Babiš vstupuje na politickou scénu, sedí ve Strakově akademii od roku 2010 koaliční vláda Petra Nečase (ODS), oslabují ji jak vnitřní spory, tak nepopulární reformy. Vyvrcholením se stal policejní zásah Úřadu pro odhalování organizovaného zločinu v sídle Úřadu vlády v roce 2013 kdy došlo k zatčení ředitelky Nečasova kabinetu a některých bývalých poslanců ODS, vláda padla několik dní nato. Tradiční politické strany v čele s ODS ale také ČSSD zaznamenaly oslabení důvěry voličů, což vytvořilo ideální podmínky pro nově vzniklé politické subjekty jako bylo hnutí ANO 2011. (ČTK, 2023)

Andrej Babiš vsadil na frustraci občanů z České politické situace a prezentoval hnutí ANO

2011 jako protikorupční hnutí. S populistickými slogany jako „*Nejsme politici. Makáme.*“ nebo „*Jsmo schopný národ, jen nás řídí nemehla.*“ Efektivně se tak distancuje od etablovaných politických stran a prezentuje se jako nepolitik a kandidát lidu. Akcentoval také že *ANO 2011* není klasická strana ale hnutí (aby dále prohloubil zdání, že není klasický politik) i když je to v české právní úpravě totéž. Dále jako úspěšný podnikatel využil svých zkušeností ze soukromého sektoru a ve své kampani v parlamentních volbách používal slogan „*Řídit stát jako firmu*“. Babiš tak akcentoval odlišnost oproti tradičním stranám, že jeho hnutí není ani pravicové ani levicové a označil to pouze za nálepku. (Havlík, 2019)

Po srpnovém zakládajícím sněmu 2012, ještě ve stejném měsíci, hnutí schválilo vznik první oblastní organizace, která vznikla v okrese Děčín. (ANO 2011, 2012b) Následně pak došlo k vytvoření první krajské organizace, a to v Karlovarském kraji. (ANO, 2012) V době druhého celostátního sněmu má již hnutí 14 krajských organizací a tím pádem organizaci v každém kraji České republiky. (Aktuálně.cz, 2013) K březnu 2024 *ANO 2011* disponuje 232 místními organizacemi, 97 oblastními organizacemi a 14 krajskými. (ANO, 2024) Rozšiřování hnutí do periferií zajišťují mimo jiné krajští koordinátoři, tehdejší Moravskoslezský krajský koordinátor Milan Maďa pro Parlamentní listy řekl „*Máme všech čtrnáct krajských koordinátorů, kteří spolu s pražskou centrálou dávají dohromady okresy.*“ (Parlamentní listy, 2012) Takový způsob rozšíření hnutí z centra do periferií odpovídá dle Genetického modelu od Panebianca *teritoriální penetraci* jako způsobu vzniku a vývoje.

Financování hnutí v době jeho vzniku v podstatné míře zajistil jeho zakladatel Andrej Babiš. Výroční zpráva hnutí za rok 2012 od něj eviduje 14 darů v celkové hodnotě 29,5 milionu korun, necelou polovinu příjmů hnutí. Dále pak právnické osoby, firmy z holdingu Agrofert Andreje Babiše, jako DEZA a.s., Lovochemie a.s., PRECHEZA a.s., Synthesia a.s., Fatra a.s. a PM OIL s.r.o. darovaly celkově 29 milionů korun. (ANO 2011, 2012a) Více než 90% příjmů hnutí v roce 2012 tak pochází od samotného zakladatele a jeho holdingu. Zbylé částky hnutí vybralo jako příspěvky samotných příznivců hnutí a pohybují se v jednotkách milionů korun.

Předčasné volby do Poslanecké sněmovny v roce 2013, první volby, ve kterých kandidoval sám Babiš, vyhrála strana ČSSD s 20,45%, hned druhé bylo právě hnutí *ANO*, které získalo 18,65%, třetí bylo *KSČM* se 14,91% *ODS*, která doposud vládla se propadla o 12,5% a

skončila se 7,72%. (ČSÚ, 2013) Babiš, jako předseda druhého nejsilnějšího parlamentního subjektu, se stal součástí vlády Bohuslava Sobotky společně s *KDU-ČSL*. Babiš se stal ministrem financí, hnutí ale také získalo 5 dalších resortů, například ministerstvo obrany nebo spravedlnosti. Babiš zůstal ministrem financí skoro celé volební období až do května 2017, kdy ho premiér Sobotka navrhl odvolat. (ČT24, 2017) V nadcházejících sněmovních volbách pak *ANO* vyhrálo s 29,64%, druhá byla *ODS* s 11,32%, *ČSSD* propadla na 7,27%. (ČSÚ, 2017) Andrej Babiš tak byl jmenován předsedou vlády a poskládal svou první menšinovou vládu složenou jen z ministrů hnutí *ANO*. Ta ale nedostala důvěru sněmovny a vládla v demisi. (ČT24, 2018a) Po osmi měsících od voleb skládá premiér Babiš jeho druhou menšinovou vládu s *ČSSD* a tolerancí *KSČM* ve sněmovně, která vydržela celé volební období až do roku 2021. (ČT24, 2018b)

5.2 Emmanuel Macron a hnutí En Marche!

Emmanuel Macron, bývalý investiční bankéř, tehdejší ministr hospodářství, průmyslu a digitálních záležitostí, 6. dubna 2016 v Amiens zakládá „*En Marche!*“ – „ani pravicové ani levicové“ „start-up“ hnutí, které začalo jako *porte-à-porte* (od dveřím ke dveřím) dotazování občanů, které prováděli tisíce dobrovolníků. (Libération, 2016) Macron v té době hnutí představil jako možnost naslouchat a porozumět Francouzům a nástroje který má vrátit občany do centra politického života. Bezprecedentní akce, která později dala vzniknout dokumentu, které hnutí nazvalo *Le diagnostic de la Grande Marche*, které mělo shrnovat problémy Francouzských občanů a republiky. (Chwalisz, 2018) Výsledky této zprávy měly sloužit jako základ změn které Macron navrhoval. Ty poté prezentoval v prosinci stejného roku v Lyonu. (En Marche!, 2016) Tehdejší ministr ale popřel že by hnutí měla být jeho vstupenkou do prezidentského klání. "*Není to hnutí za další prezidentskou kandidaturou. To v tuto chvíli není mou prioritou.*" řekl Emmanuel Macron v dubnu 2016. (Le Figaro, 2016a)

V době, kdy Emmanuel Macron založil své hnutí, sloužil již dva roky jako ministr průmyslu a hospodářství. (Reuters, 2017) Tehdejší levicový prezident François Hollande čelil nízké popularitě kvůli vysoké nezaměstnanosti, a průzkumy veřejného mínění mu nepředpovídaly velké šance v případě, že by se rozhodl kandidovat. Bývalý prezident Nicolas Sarkozy se snažil získat nominaci za francouzskou pravici. V té době se začalo zdát, že se bude opakovat situace z minulých voleb, kdy proti sobě stáli Hollande, Sarkozy a rostoucí síla Marine Le

Pen. Avšak ve Francii se začala projevovat únava z neměnné politické scény, a tak se rozhodnutí Macrona kandidovat mimo tradiční politická uskupení rychle ukázalo jako výhodné. (The Guardian, 2016)

En Marche! rychle začalo tvořit lokální skupiny po celé Francii. Hnutí ale nezůstalo pouze v hranicích země, první lokální skupiny v zahraničí začaly objevovat v celé řadě měst mezi frankofonní populací. Jejich velikosti se ale dost lišily, zatímco v některých městech, jako je Brusel, Londýn nebo Ženeva, rychle narostl počet členů na stovky, ve většině z nich se nikdy nesešlo více než jen pár dobrovolníků. Dokonce mnoho skupin zůstalo většinou jen na papíře: byly registrovány na internetových stránkách "*En Marche!*", ale k reálnému setkání nedošlo. (Kernalegenn, Tudi & Pellen, Cédric. 2020) K říjnu 2017 (pět měsíců po francouzských prezidentských volbách) přiznával Macron více než 400 000 stoupenců, číslo, které silně přesahuje počet členů jakékoli jiné francouzské strany nebo hnutí. Nutno podotknout že pro získání „členství“ se stačilo přihlásit v online formuláři bez nutnosti platit členské příspěvky. (Chwalisz, 2018)

Financování Macronova hnutí z velké části záviselo na dobrovolných příspěvcích svých podporovatelů a dárců. Podle francouzských zákonů mohou jednotlivci věnovat až 4 600 eur na kandidáta na jednu volbu a 7500 eur na stranu. Drtivou většinu darů (přibližně 15 milionů eur) vybralo *En Marche!*. Pouze 1 milion eur přistál přímo na účet kandidáta v podobě 251 darů, téměř všechny do limitu 4 600 eur. Nejvyšší částky poslalo tehdejšímu kandidátovi zhruba 800 dárců. Macron obdržel dary i ze zahraničí ve výši 2,4 milionu eur, z toho 264 nejbohatších dárců nad 4 000 eur poslali 1,8 milionu. (Radio France, 2019) Kromě této částky si Macron ale platil kampaň z peněz, které si půjčil od nejmenované francouzské banky, půjčka byla na 8 milionů euro (zhruba 202 milionů korun). Takový krok není ve Francii neobvyklý, po volbách totiž stát uhradí kandidátům, kteří získali alespoň 5% hlasů, polovinu výdajů na kampaň. (Deutsche Welle, 2017)

Emmanuel Macron setrval v pozici ministra až do srpna 2016, čtyři měsíce po založení *En Marche!*. Jako oficiální důvod rezignace bylo uvedeno že se chce „plně věnovat svému politickému hnutí“. (Le Figaro, 2016b) Oznámení o kandidatuře na prezidenta francouzské republiky ale přišlo až 16. listopadu v Seine-Saint-Denis, kde přednesl svůj projev „Une adresse aux Français“ soustředěný na naději, kterou chce ztělesňovat. „*Mým cílem není dát*

dohromady pravici nebo levici, ale sjednotit Francouze.“ (Le Monde, 2016b) Tehdejší prezident François Hollande, který mohl kandidovat na druhé volební období, nakonec svou kandidaturu stáhl kvůli velmi nízkým šancím, které mu přisuzovaly volební průzkumy.

Od samého začátku prezidentské kampaně se Emmanuel Macron zásadně odlišoval, neboť byl jediným z nejvíce favorizovaných kandidátů, který silně podporoval Evropskou unii. Na rozdíl od Marine Le Pen (*Front nationale*, dnešní *Rassemblement national*) a Jean-Luca Mélenchona (*La France insoumise*), kteří vyjadřovali silný odpor vůči bližší spolupráci s EU, Macron se jednoznačně stavěl jako pro-EU kandidát. Toto odlišení mu v kampani přineslo výhodu. Podpora euroskeptiků byla rozdělena mezi více kandidátů, zatímco pro voliče, kteří byli ve prospěch EU, byl Macron prakticky jedinou možností. (Pruchnicka, 2023) Postoje Emmanuela Macrona k Evropské unii budu podrobněji rozebírat v pozdějších kapitolách.

V prvním kole prezidentských voleb v dubnu 2017 získal Emmanuel Macron 24,01 % hlasů a společně s Marine Le Pen, která získala 21,30 %, postoupili do druhého kola prezidentské volby. (Conseil Constitutionnel, 2017a) Ani jeden z postupujících kandidátů nebyl kandidátem dvou největších stran *Les Républicains* a *Parti socialiste*, které dosud dominovaly Francouzské politické scéně. (Evans, 2017)

Ve druhém kole prezidentských voleb v květnu 2017 získal Emmanuel Macron jasný náskok s výsledkem 66,10 %, zatímco jeho protikandidátka skončila s 33,90 %. Volební účast klesla oproti prvnímu kolu přibližně o 2,5 %, když ve druhém kole svůj hlas odevzdalo pouze 74,50 % voličů. (Conseil Constitutionnel, 2017a) Hned následující den po svém vítězství Emmanuel Macron rezignoval na post předsedy hnutí *En Marche!*, které se současně přejmenovalo na „*La République En Marche!*“. (France 24, 2017) Zvolenému prezidentovi začalo funkční období od 14. května 2017.

5.3 Srovnání politických začátků podle Genetického modelu

Prvním faktorem genetického modelu je *vznik a vývoj*. Tento faktor nám udává, jakým způsobem hnutí vzniklo – penetrací nebo difuzí. Oba kandidáti se snažili vytvořit zdání, že hnutí vznikla odspoda nahoru i když ve skutečnosti je to přesně naopak. U obou politiků

můžeme pozorovat lokální skupiny které vznikají až na popud zakladatelů hnutí. U Emmanuela Macrona se sice tvoří nezávisle na něm, což je dané volností, kterou hnutí *En Marche!* svým podporovatelům dává. Dostupnost tohoto hnutí je pro jeho podporovatele velmi vysoká, protože registraci lze udělat online bez ohledu na politickou afilaci s jinými stranami nebo hnutím. V případě Macrona nemůžeme říci, že všechny skupiny organizoval přímo on nebo vedení hnutí, nicméně je jasné že skupiny vznikly až s jeho příchodem. Andrej Babiš také sdružuje své příznivce do lokálních skupin a postupně vytváří i oblastní nebo krajské struktury, často s pomocí koordinátorů, aby rozšířil základnu hnutí *ANO 2011*.

Je důležité podotknout rozdíl mezi těmito přístupy, protože každý z nich slouží jinému volebnímu systému – českému parlamentnímu systému a francouzskému poloprezidentskému. Hnutí *En Marche!* si klade za cíl vytvořit příznivé podmínky a momentum pro svého lídra, aby mohl kandidovat na prezidenta republiky. Naopak hnutí *ANO 2011* se zaměřuje na parlamentní volby, a proto se musí nutně soustředit na územní celky – oblasti, kraje. I když jsou tedy přístupy odlišné, sdílejí stejné prvky penetrace – rozšiřování směrem od vedení k periferii.

Druhým faktorem Genetického modelu je existence nebo absence sponzora. V případě Andreje Babiše je tímto sponzorem založeného hnutí velké množství firem z jeho holdingu Agrofert, který vlastní. Babiš osobně (a prostřednictvím svých firem) přispěl při vzniku hnutí částkou, která tvoří většinu jeho příjmů. I když hnutí *ANO 2011* má velké sponzory, není zde externí sponzor, protože zakladatel hnutí a vlastník těchto sponzorských firem je tentýž člověk. Na druhou stranu Emmanuel Macron získal necelou polovinu rozpočtu svého hnutí od dárců, zbytek poskytl z osobní půjčky. Macron byl tedy z velké části závislý na svých dárcích, bez kterých by kampaň nebyl schopen financovat. Podle Panebianca je tedy Babišovo hnutí legitimizováno interně samotným jeho zakladatelem, zatímco Macronovo *En Marche!* je legitimizováno externě.

Třetím faktorem Genetického modelu je role charismatického lídra hnutí a otázka, zda je hnutí vytvořeno na míru jeho zakladateli jako prostředek pro naplnění jeho politických ambicí. Andrej Babiš nejprve odmítl, že by chtěl, aby *ANO 2011* sloužilo jako jeho vstupenka na politickou scénu. Panebianco tvrdí, že vůdce se situačním charismatem se objevuje v nouzových nebo problematických situacích a nabízí vedení, které má řešit

problémy. Tuto situaci a potřebu nalézt řešení politických problémů můžeme pozorovat v počátcích politické kariéry Andreje Babiše. Hnutí mělo původně sloužit jako vyjádření občanské nespokojenosti s "korupcí a neschopností politiků", kde měl Babiš původně hrát roli pouze manažera iniciativy. Nicméně v době vládní krize v roce 2013 a následných předčasných volbách získalo toto nové hnutí potřebný impulz, aby se stalo druhým nejsilnějším parlamentním subjektem. Situační charisma sehrálo pro Andreje Babiše klíčovou roli v jeho politickém vzestupu.

Emmanuel Macron také ze začátku popíral své prezidentské ambice v návaznosti na založení *En Marche!*, avšak později oznámil svou kandidaturu na prezidenta a označil se za kandidáta svého hnutí. I zde můžeme nalézt situaci, kterou bylo třeba řešit na francouzské politické scéně. Macron stavěl na tehdejší nepopulární vládě a na únavě z neměnné politické situace ve Francii. Role Macrona jako charismatického lídra byla tedy klíčová. Opět můžeme hovořit o situačním charismatu. Oba politici se tak dostali na vlnu nestandardní situace na svých politických scénách, kdy právě oni nabídli vizi, jak věci změnit. Ihned po zvolení prezidentem, jak je obvyklé, rezignoval na svou pozici předsedy *En Marche!*. Funkci předsedy tak zastával pouze krátce, přibližně jeden rok. Účel Macronova hnutí je tedy jasný – získat Élyséejský palác na pět nebo deset let (a následně získat většinu v *Assemblée nationale*). Na rozdíl od Babiše, který zůstal ve funkci předsedy, protože v případě rezignace by nekandidoval na post předsedy vlády.

U obou politiků můžeme s časem pozorovat "přelití charisma" z lídra na hnutí. Panebianco tento proces označuje jako nedílnou součást institucionalizace. U *En Marche!* můžeme toto přelití pozorovat hned po Macronově rezignaci z čela hnutí, kdy předsednictví přebírá Catherine Barbaroux. Babišovo hnutí bylo dlouhodobě hnutím jednoho člověka, ale po posledních parlamentních volbách můžeme pozorovat, že Babiš se stahuje do ústraní a větší roli získávají jiní vysoce postavení členové, jako jsou Karel Havlíček nebo Alena Schillerová.

Andrej Babiš i Emmanuel Macron nepochybně disponují charismatem, a to nejen ve smyslu Weberovské definice. (Panebianco, 1988) Situační charisma, které Panebianco popisuje, nám ukazuje vztah mezi lídry a jejich hnutím. V obou případech jde prokazatelně o hnutí vytvořená na míru svým zakladatelům jako prostředek pro naplnění jejich politických

ambicí.

6. Ideologie

V této části srovnávám ideologii Andreje Babiše a Emmanuela Macrona s použitím Teorie stranické rodiny Klause von Beymeho, a to konkrétně Liberální a radikální stranické rodiny. Tuto stranickou rodinu jsem zvolil kvůli společnému členství hnutí *ANO* Andreje Babiše a hnutí *Renaissance* Emmanuela Macrona v liberální evropské skupině *Renew Europe*.

6.1 Andrej Babiš a jeho hnutí

„Neklást překážky těm, kterým sa daří, pomáhat těm, kteří jsou v nouzi. Naši politici neumí ani jedno. Pravice a levice sú iba nálepky“, napsal Andrej Babiš v roce 2013 na sociální síť Twitter. (Babiš, 2013a) Andrej Babiš od svých politických počátků odmítá označení jako pravicového nebo levicového politika a odmítá i jakékoli jiné ideologické označení.

Hnutí *ANO* také není přímo ideologicky ukotvené. Preambule stanov hnutí *ANO* říká: *„Politické hnutí ANO 2011 usiluje o odborně řízený, funkční a spravedlivý stát, který zajistí lepší kvalitu života pro všechny. Prosperity a lepší budoucnosti dosáhneme zamezením plýtvání a rozkrádání našich peněz ze státního rozpočtu.“* Babišovo hnutí se tedy rámuje především jako protikorupční. Na sněmu v roce 2019 ale oznámil, že hnutí je „catch-all party“, tedy hnutím pro všechny. (Hospodářské noviny, 2019) Protikorupční tvrzení pak rozšiřuje bod 5 článku 2: *„Zásadní prioritou Hnutí je potírání korupce. Korupce se musí stát i z hlediska morálního naprosto nepřijatelná.“* Korupce tvoří značnou část dokumentu *„Veřejná správa musí fungovat efektivně, nikoliv jako prostředí, ze kterého lze snadno vyvést veřejné prostředky do soukromých kapes.“* Ve stanovách také akcentuje roli svobody, která je jednou z principů na které, podle Babiše, stát pod jeho vedením má stát. (ANO 2011, 2013)

Cílem hnutí je také snížení daní, snížení DPH, zrušení superhrubé mzdy, snižování státního dluhu a hospodaření s přebytkem. (ANO, 2017) Jako podnikatel z volného trhu Babiš profitoval a nelze předpokládat, že by byl pro jeho regulaci; naopak se vyslovuje pro svobodu podnikání. V programu hnutí také avizoval podporu jednotného digitálního evropského trhu. Z ekonomického hlediska lze tedy říci, že Babišovo hnutí má liberální

charakter, alespoň ve svých počátcích. Nicméně zároveň prosazuje elektronický systém evidence tržeb a zvýšení základní výměry důchodu, což tuto myšlenku mírně podkopává.

„Som pravičák nebo levičák? Sám nevím. Pravice zvýšila daně, levice privatizovala banky, já vystačím s $1+1=2$ a s manažerskými instinkty“, tweetoval v roce 2013 Babiš s ambicí že své dlouholeté manažerské schopnosti dokáže využít při řízení státu. (Babiš, 2013b) Pro účely volební kampaně hnutí ANO v Parlamentních volbách 2017 populárně využíval Andrej Babiš slogan *„Řídit stát jako firmu“* (Babiš, 2017a), čímž dále upozorňoval na svou úspěšnou podnikatelskou dráhu a prezentoval ideu, že stát pod jeho vedením bude stejně prosperovat jako jeho firmy. Dále pak ve druhém článku ve stanovách hnutí prezentuje své cíle jako: *„Hnutí usiluje o vytvoření odborně řízeného, funkčního a spravedlivého státu, který zajistí lepší kvalitu života pro všechny, a to na principu svobody, demokracie, odpovědnosti a solidarity.“* Odbornost a odborně řízený a funkční stát je ve stanovách zmiňován hned několikrát: *„Ve veřejné správě proto musejí být odborníci schopní efektivně ji řídit a vyhodnocovat dopady svých rozhodnutí.“* (ANO 2011, 2013) Model, typicky využívaný ve firmách.

Podobně přistupoval předseda hnutí ANO k sestavování vlády v roce 2017: *„Máme poslance odborníky, ale můžeme mít i odborníky neposlance. Ve vládě by především měli sedět odborníci. Pokud jsou také poslanci, tak fajn.“* (Novinky.cz, 2017) Tyto znaky kopírují technokratický přístup vládnutí. Babiš se snaží vytvářet dojem, že jeho rozhodnutí nejsou politická, ale spíše založená na odborných řešeních. Babiš se snažil přesvědčit voliče, že politická diskuse je pouhou ztrátou času, a tím fakticky omezil politiku na technokratické jednání *„ve prospěch lidu“*. (Bušítková & Guasti, 2019) Babiš funkci Poslanecké sněmovny zpochybňoval i nadále. Chtěl mimo jiné například snižovat počet poslanců, na Twitteru se odvolával na francouzského prezidenta: *„Emmanuel Macron chce snížit počet poslanců o třetinu. Když to říkám já, tak všichni křičí, že ohrožuju demokracii.“* (Babiš, 2017b)

Babiš se razantně vymezuje proti "zkorumpovaným elitám", které podle něj nesou vinu za problémy v české společnosti, a staví je do kontrastu s jeho hnutím ANO. Tvrdí, že tito politici zneužívají své postavení a moc ve prospěch sebe samých na úkor běžných občanů. Babiš se prezentuje jako bojovník proti těmto elitám a slibuje, že je odstraní ze systému. Pro dosažení podpory veřejnosti využívá populismus, často sáhne po jednoduchých a emotivních

prohlášení, která oslovují běžné občany a podněcují odpor vůči establishmentu a právě těmto "zkorumpovaným elitám". (Naxera, 2021) Babiš například těsně před parlamentními volbami v roce 2013 prohlásil "*Určitě do koalice se zkorumpovanou ODS a TOP 09, protože pravice se stala symbolem korupce v této zemi, nepůjdeme.*" (iDnes, 2013)

Samotné vyjadřování Andreje Babiše je ideologicky nekonzistentní, například při představení *Institutu pro politiku a společnost*, think-tanku hnutí ANO řekl Babiš, že chce prosazovat liberální hodnoty, což není překvapivé vzhledem k tomu, že se ANO připojilo k liberální frakci ALDE ve stejném roce. (Novinky.cz, 2014) Babiš se ale, stále jako člen tou dobou již přejmenované ALDE, zúčastnil konzervativní konference CPAC. V evropské frakci i na konferenci CPAC se ještě podrobněji zaměříme v následující kapitole.

6.2 Emmanuel Macron a jeho hnutí

"*Jsem z levicové vlády a plně to akceptuji s hodnotami, kterým věřím a které mě charakterizují. Ale chci spolupracovat i s lidmi, kteří se dnes cítí být napravo.*" (Le Figaro, 2016a) Emmanuel Macron byl minulosti členem *Parti Socialiste*, nikdy se ale na kandidátní listině PS neobjevil. Členství mu vypršelo v roce 2009. (Le Figaro, 2015) Macron avizoval před prezidentskými volbami, že není kandidát ani pravice ani levice a odmítl tato označení. „*Je to cesta, která den za dnem otrásá věcmi, boří stranickou dichotomii, která je dnes již zastaralá.*“ (En Marche!, 2016)

Emmanuel Macron v knize *Révolution* sám sebe definuje jako "muže levice" i "liberála". "*Pokud liberalismem rozumíme důvěru v lidstvo, pak souhlasím s tím, abych byl nazýván liberálem,*" dodává ale že „*pokud na druhé straně znamená levicové smýšlení, že peníze nedávají všechna práva, že hromadění kapitálu není konečným horizontem osobního života, ..., že nejchudší a nejslabší musí být chráněni, aniž by byli diskriminováni, pak také ochotně souhlasím s tím, abych byl nazýván člověkem levice*". (Macron, 2016) „*Ni droite, ni gauche*“ přístup ho odlišil od etablovaných stran francouzské politické scény a pomohl oslovit voliče unavené z neměnné politické scény. Nicméně, Macronův program byl kritizován za své „slabé ideologické ukotvení a nejasný program“. (Perottino & Guasti, 2020) Macron se ale hlásí k myšlence progresivismu a prezentuje se jako lídr, který věří ve velké progresivní cíle doby - silnou Evropu, lidská práva, svobodu jednotlivce a osobní

svobodu. Dává ho tak do kontrastu s nacionalismem. (Diamond, 2019)

V programu Emmanuela Macrona se zaměřuje především na řešení nezaměstnanosti a krize, kterou Francie zažívala za prezidenta Hollanda. Macron zdůrazňuje potřebu modernizace a zvýšení efektivity ve státní správě. Kromě toho si uvědomuje přílišnou daňovou zátěž kladenou na soukromé podnikatele a slibuje jim úlevu a větší podnikatelskou volnost. Navrhuje snížení korporátní daně a podporu jednotného digitálního evropského trhu. (Macron, 2017b) Z ekonomického hlediska lze Macrona díky jeho prioritám, jako je snižování daňové zátěže, omezení byrokracie, podpora podnikání a flexibilizace pracovního trhu, zařadit mezi ekonomické liberály.

Emmanuel Macron se také opírá o myšlenku, že by stát chtěl řídit jako firma (jeho slovy: "start-up"). Prezentuje se jako outsider, který jde proti politickému establishmentu a který zefektivňuje státní správu, snižuje její regulaci a přetváří ji v model podobný firmě. (Buštíková & Guasti, 2019) „*Chci, aby se Francie stala start-upem. Národem, který přemýšlí a pohybuje se jako start-up.*“ (Macron, 2017a) Macron se snaží stavět na svých úspěších v privátní sektoru. Macronova cesta naznačuje jeho spojení s establishmentem (od kterého se snaží odlišit) a meritokracií. Absolvoval soukromou školu, pokračoval na prestižní pařížské Lycée Henri-IV, odtud přešel na Sciences Po Paris a následně na École Nationale d'Administration. Poté pracoval v bance Rothschild & Co a později se stal poradcem prezidenta François Hollanda a následně ministrem hospodářství. Tato kariéra odporuje představě outsidera, naopak ukazuje naprosté začlenění do meritokracie. (Forel, 2021)

6.3 Ideologické srovnání

Andrej Babiš i Emmanuel Macron sdílejí určité liberální rysy ve svých ekonomických politikách, což odpovídá Liberální a radikální rodině podle Beymeho Teorie stranických rodin. Nehledě na společné členství v liberální Renew Europe. Oba politici kladou důraz na podporu podnikání, snižování byrokracie a zvyšování konkurenceschopnosti jejich zemí a také na volný trh. Babiš se zaměřuje na zjednodušení podnikatelských procesů v České republice, zatímco Macron prosazuje reformy trhu práce a snižování daňové zátěže ve Francii. Oba také zdůrazňují potřebu efektivního řízení veřejných financí a obecně státu.

Nelze ale říct že by byli čistě liberální jako u jiných ideologicky vyhraněných politiků. V případě Macrona se jedná spíše o liberalismus s obroušenými hranami, u Babiše značně více.

Řízení státu jako firma, odmítání označení pravice nebo levice, apolitická odborná řešení, otevřenost spolupracovat s pravíci i levicí. U obou politiků lze jasně vidět společné prvky které podtrhávají jejich ideologické základy. Jak již bylo řečeno, řízení státu jako firmy a upřednostnění expertních řešení před politickými jsou znaky technokratického populismu. U obou politiků tuto ideu, uplatňování jejich dosavadních úspěchů z podnikatelské nebo finanční sféry, jako řešení pro stát v krizi. Shodu můžeme také nalézt do určité míry v odmítání politických nálepek. Andrej Babiš odmítá jakékoli, nicméně Emmanuel Macron si nepřivlastňuje žádnou, ale z každé si bere určitou část (jak zmiňuje v jeho knize). Oba politici ale odmítli označení sebe sama nebo jejich hnutí jako pravicového nebo levicového. Macron se tak dostává do politického středu, který má sloučit a překonat tuto tradici dělení na pravici a levici. I když Macron odmítá i nálepku „centristy“, François Bayrou, předseda centristického *Mouvement Démocrate*, ex-ministr a trojnásobný prezidentský kandidát, ho podpořil v prezidentských volbách v roce 2017. (The Guardian, 2017) Macron tak sjednotil umírněnou levici i pravici za jeho kandidaturu.

Velkým rozdílem, který můžeme identifikovat, je konzistence politických názorů. Emmanuel Macron je konzistentní ve svých politických názorech a zůstaly skoro neměnné v průběhu jeho prvního i současného volebního období. Andrej Babiš nicméně mění své politické postoje v čase a nejde u něj identifikovat dlouhodobá ideologie. Dá se předpokládat, že Babišovy postoje jsou založeny především na pragmatismu.

7. Evropské postoje

7.1 Politická skupina Renew Europe

Renew Europe (Renew) je politická frakce v Evropském parlamentu, která se hlásí k liberálním a proevropským ideám. Byla založena pro deváté volební období Evropského parlamentu, které trvá od roku 2019 do roku 2024. Frakce *Renew*, která slouží jako nástupce frakce *Aliance liberálů a demokratů pro Evropu* (ALDE), která působila v letech 2004 až

2019, si klade jako cíle podporu udržitelného kontinentu pro budoucí generace, podporu demokracie, obranu právního státu a ochranu lidských a základních práv a prosperující a silnou Evropu. (Renew Europe 2019)

ANO se stalo součástí liberální evropské frakce *ALDE* již v roce 2014. Se vstupem *La République En Marche!* v roce 2019 se frakce přejmenovala na *Renew Europe* kvůli Macronově snaze vyhnout se slovu „liberální“ v názvu skupiny, které má ve Francii pejorativní konotaci a je spojováno s ultra-kapitalismem. (Politico, 2019)

Hnutí *Renaissance* Emmanuela Macrona je klíčovým členem frakce *Renew Europe*, která má třináct europoslanců ze sedmdesáti devíti francouzských zástupců. Hnutí *ANO* Andreje Babiše disponuje pěti europoslanci z celkového počtu jednadvaceti českých europoslanců. Celkově lze konstatovat, že *Renew Europe* sdružuje největší počet europoslanců jak z České republiky, tak z Francie, přičemž hnutí *Renaissance* představuje největší politickou sílu v rámci této frakce. (European Parliament, 2024a)

7.2 Andrej Babiš a Evropská Unie

Babiš je od svého vstupu do politiky pro-evropský a akcentuje potřebu toho, aby Česká republika hrála aktivní roli Evropské Unii a v tvoření evropské politiky. Středobodem Babišovy evropské politiky jsou dotace a čerpání peněz z evropských fondů, které jsou jeho prioritou. (iRozhlas, 2014) Na začátku své politické dráhy Babiš podporoval přijetí Eura, jeho pohled se však změnil a ve volbách do Evropského Parlamentu v roce 2019 jeho hnutí již odmítalo vstup České republiky do Eurozóny stejně tak jako i další hlubší integraci do Evropské unie. (ANO, 2019)

Klimatické změna je téma, která u Andreje Babiše vyvolává protichůdné reakce. Andrej Babiš se vyjadřuje poměrně nekonzistentně k návrhům evropské legislativy která má za cíl řešit klimatickou změnu. V roce 2021, kdy byl schválen *Paris Agreement* o snížení uhlíkových emisí a následná iniciativa EU *Fit for 55* o snížení skleníkových plynů o 55%, se tehdejší ministerský předseda vyjadřoval proti klimatickým ambicím EU. Frakce, kterou je Babiš součástí, ale *Fit for 55* podporovala a Babiš přiznal že nebude bránit evropské většině v jeho schválení. Viditelný byl ale kontrast toho, co Babiš řekl na domácí půdě a pak

v Bruselu. (EUROPEUM, 2021) Premiér Babiš ale v roce 2020 schválil *Green Deal*, který sám i aktivně hájil, akcentoval tisíc miliard na investice do přírody, a prohlásil že nezúčastnit se této dohody by znamenalo nebýt v Evropské Unii. (CNN Prima News, 2022) V současné době, jako lídr opozice, Andrej Babiš silně brojí proti *Green Dealu* a nazývá ho „nebezpečný sociální experiment, který je nejvyšší čas hodit do koše“ a prohlašuje, že „cesta do pekla je dlážděná zelenými úmysly“. (iDnes, 2024) Mezitím *Renew Europe* na svých webových stránkách sdílí citace od svých politiků podporující a oslavující finální verzi *Green Dealu*. (Renew Europe, 2024a)

Migrace je pro Babiše důležité téma, dlouhodobě se vymezuje proti nelegální migraci a kvótám na přijímání uprchlíků, podporuje posílení vnějších hranic pomocí pobřežní stráže a vybudování uprchlických center na vnějších hranicích (mimo ČR). *Migration and Asylum Pact*, o kterém se v dubnu 2024 hlasovalo, Babiš odmítá. Podle něj obsahuje skryté kvóty na uprchlíky. (Novinky.cz, 2024) Frakce však tuto migrační legislativu aktivně podporovala. (Renew Europe, 2024b) V současné době „migrační pakt“, který europoslanci schválili v dubnu 2024, neměl podporu Babišova hnutí. Z *Renew* to byli pouze europoslanci *ANO*, kteří hlasovali proti návrhu, frakce se jinak v drtivé většině vyslovila k návrhu kladně (europoslankyně Dlabajová a Charanzová, nestraničky zvolené za *ANO* ve frakci *Renew*, se zdržely). (European Parliament, 2024b)

V květnu 2023 Babiš překvapil svou účastí na konzervativní konferenci CPAC v Budapešti, což je v konfliktu s jeho členstvím v liberálním *Renew Europe*. Ve svém třináctiminutovém projevu se vymezoval proti současné práci Evropské Unie jako je například *Green Deal*, které jeho frakce oficiálně podporuje. (Babiš, 2023) Frakce jeho účast odsoudila a Babiš se následně stal terčem auditu. Později Babiš prohlásil, že na letošní konferenci už nevystoupí. (iRozhlas, 2024) Jako důvod se nabízí volby do Evropského parlamentu, které proběhnou v červnu 2024, po kterých Babiš počítá že jeho europoslanci zůstanou nadále v *Renew Europe*.

7.3 Emmanuel Macron a Evropská Unie

Emmanuel Macron se prezentuje jako silně pro-evropský politik. Jak již bylo zmíněno, ve francouzských prezidentských volbách v roce 2017 se silně odlišoval od svých protějšků, protože jako jediný z nejvíce favorizovaných kandidátů, měl pozitivní postoj k Evropské

Unii. (Pruchnicka, 2023) Macron se snaží svým ambicím dostát a je skutečně velmi viditelným a aktivním aktérem v evropské politice. Krátce po svém zvolení francouzským prezidentem v roce 2017 pronesl Emmanuel Macron bezmála stominutový projev na Pařížské Sorbonne Universitě, kde nastínil svou vizi pro reformu Evropské Unie po Brexitu. Od té doby byl dosažen avizovaný pokrok v integraci obrany, avšak v eurozóně, která byla kritickým bodem projevu, a Schengenu Macron předjímal větší posun. (Schuette, 2018)

Pro Emmanuela Macrona klima bylo jedno z klíčových témat jeho programu do prezidentských voleb 2017, kde mu věnoval celou stránku. (La République En Marche, 2017) Když v roce 2017 oznámily Spojené státy, že odstupují od *Paris Agreementu*, založil Macron novou iniciativu „*Make our planet great again*“ jako slovní hříčku na volební slogan tehdejšího prezidenta USA. (Washington Post, 2017) Macron silně prosazuje *Green Deal* v Evropské Unii. „*Evropa je místem, kde se v roce 2015 v Paříži zvedlo všeobecné klimatické povědomí. Je to kontinent, který si stanovil nejambicióznější cíle. Nyní, v rámci Green Dealu, nastal čas jednat.*“ tweetoval v roce 2022. (Macron, 2022) Francouzský prezident pokračoval v jeho podpoře i přes časté a intenzivní protesty, které se vynořily ve městech po celé Francii, ale i v zahraničí. (Le Monde, 2024) Stejně jako oficiální stanovisko *Renew Europe*, Macronovi europoslanci podpořily poslední části *Green Dealu*. (Renew Europe, 2024a) Při příležitosti oznámení že Francie vyřadí uhlí jako zdroje energie, Macron také vyzval Evropskou unii, aby více investovala do klimatické tranzice, dle jeho slov regulace bez investice nemá smysl, což dále prohlubuje jeho závazek ke klimatické politice. (EURACTIV, 2023)

Migrační politika je pro Francii důležité téma. Ve zmíněném projevu Macron vyzval k pan-evropskému přístupu a upozornil, že "*pouze s Evropou můžeme účinně chránit naše hranice, důstojně přijímat osoby, které mají nárok na azyl, skutečně je integrovat a současně rychle vracet ty, kteří na takovou ochranu nárok nemají*". (Ouest France, 2017) Francouzský prezident společně s jeho europoslanci v *Renew Europe* podpořil *Migration and Asylum Pact*. Dále ale podpořil i reformy *Dublinké regulace* a zřízení evropského azylového úřadu, který by koordinoval postupy a vyřizoval žádosti o azyl na vnějších hranicích EU. Vyslovil se také pro vytvoření evropské pohraniční policie, která by postupně nahradila národní pohraniční útvary při ochraně hranic. Macron, který zakládá evropskou migrační politiku na solidaritě zároveň podotknul možnost omezit schengenský prostor a zdůraznil, že "*méné*

zemí by bylo lepší... země musí přijmout výhody i závazky", přičemž zdůrazňoval sdílené výhody ale i závazky. Ačkoli nejmenuje žádnou zemi, jeho kritika, mířená zřejmě na země střední a východní Evropy, jako je Andrej Babiš, podtrhuje jeho nespokojenost s těmi, kteří nedokážou udržet solidaritu s jihoevropskými státy. (Szymańska, 2019) Navzdory Macronově postoji někteří členové vlády, jako například ministr vnitra Gérald Darmanin, upřednostňují selekční procedury a přísnou návratovou politiku, jak vyplývá z Darmaninova kontroverzního "Loi immigration" z roku 2023. (France 24, 2023)

7.4 Srovnání evropských postojů

Andrej Babiš a Emmanuel Macron se oba prezentují jako politici s pro-evropským zaměřením, avšak jejich postoje k některým klíčovým tématům se výrazně až neslučitelně liší.

Babiš zdůrazňuje potřebu aktivní účasti České republiky v Evropské unii a využívání evropských fondů. Nicméně, jeho postoj k integraci do eurozóny a další evropské integraci se proměňoval, když se odklonil od podpory eura a odmítl hlubší integraci do EU. V oblasti klimatických změn vykazuje nekonzistentní reakce, když se vyjadřuje proti klimatickým ambicím EU, ale zároveň v minulosti podporoval *Green Deal*. V otázce migrace preferuje tvrdý postoj vůči nelegální migraci a odmítá kvóty na přijímání uprchlíků což silně koliduje s pozicemi francouzského prezidenta a jejich společné frakce.

Naopak Macron je pevným zastáncem evropské integrace a prosazuje ambiciózní klimatické politiky. Jeho politická agenda je založena na podpoře iniciativ jako je *Green Deal* a větší integrace v Evropské Unii. V otázce migrace se staví pro evropský přístup k ochraně hranic, integraci a solidaritu mezi členskými státy. Macronovi europoslanci v rámci *Renew Europe* prosazují politiku kterou frakce zastává v silném kontrastu s Babišem.

Zatímco Babišova účast na konzervativní konferenci byla v rozporu s jeho členstvím v *Renew Europe*, Macronova politická linie se výrazněji shoduje s oficiálními stanovisky této frakce. Tyto rozdíly v postojích k evropským záležitostem odhalují rozdílné politické postoje a neslučitelnost jimi prosazovaných politik.

Závěr

Tato práce odhaluje zajímavé paralely a rozdíly mezi politickými začátky, ideologiemi a postoji k evropským záležitostem Andreje Babiše a Emmanuela Macrona. Práce odpovídá na zadané výzkumné otázky a splňuje vytyčené cíle. Na základě analýzy bylo zjištěno, že hypotéza H1: „*Okolnosti vstupu Andreje Babiše a Emmanuela Macrona vykazují podobné rysy.*“ je podpořena. Jak Babiš, tak Macron vykazují celou řadu společných prvků ve svých politických začátcích, a to i s přihlédnutím k rozdílným politickým situacím a volebním systémům jejich domovských zemích. Hypotéza H2a: "*Ideologie Andreje Babiše a Emmanuela Macrona se překrývají.*" je slabě podložena. Oba politici sdílejí určité liberální rysy a technokraticko-populistický způsob vlády ale existují i výrazné rozdíly v jejich politických postojích a zejména dlouhodobé konzistenci jejich postojů, proto nemůžeme mluvit o ideologii v pravém slova smyslu a tím pádem tyto politiky v tomto ohledu srovnávat. Hypotéza H2b: „*Evropské postoje Andreje Babiše a Emmanuela Macrona se překrývají.*" není podložena. Zatímco Babiš vykazuje ambivalentnost ve svých postojích k evropské integraci a klíčovým politikám, Macron je pevným zastáncem hlubší evropské integrace a společné evropské politiky. Tyto rozdíly odhalují rozdílné priority. Macronovy pozice se shodují s oficiálními pozicemi frakce *Renew Europe*, Babišova pozice k evropským záležitostem se s nimi nepřekrývá, je rozdílná a často i v kontrastu s postoji ostatních členů frakce.

Vztah Andreje Babiše a Emmanuela Macrona tak není tak silný, jak by se na první pohled z médií nebo sociálních sítí mohlo zdát. Celkově lze konstatovat, že i přes určité podobnosti v politických kariérách a způsobu vládnutí, existují mezi Andrejem Babišem a Emmanuelem Macronem významné rozdíly, které odrážejí jejich individuální politické priority a politický styl.

Summary

This thesis reveals interesting parallels and differences between the political beginnings, ideologies, and attitudes towards European affairs of Andrej Babiš and Emmanuel Macron. The thesis answers the research questions and meets the set objectives. Based on the analysis, it was found that hypothesis H1: "The circumstances of accession of Andrej Babiš and Emmanuel Macron show similar features." is supported. Both Babiš and Macron show a

number of common elements in their political beginnings, even considering the different political situations and electoral systems of their home countries. Hypothesis H2a: "The ideologies of Andrej Babiš and Emmanuel Macron overlap." is weakly supported. Both politicians share certain liberal traits and a technocratic-populist way of governing, but there are also significant differences in their political positions and, in particular, in the long-term consistency of their attitudes; therefore, we cannot speak of ideology in the true sense of the word and thus compare these politicians in this respect. Hypothesis H2b: "The European positions of Andrej Babiš and Emmanuel Macron overlap." is not substantiated. While Babiš shows ambivalence in his positions on European integration and key policies, Macron is a firm supporter of deeper European integration and a common European policy. These differences reveal diverging priorities. While Macron's positions coincide with the official positions of the Renew Europe faction, Babiš's positions on European affairs do not overlap with them, are divergent and often in contrast with those of the other members of the faction.

Thus, the relationship between Andrej Babiš and Emmanuel Macron is not as strong as it might seem at first glance from the media or social networks. Overall, despite some similarities in political careers and governance, there are significant differences between Andrej Babiš and Emmanuel Macron that reflect their individual political priorities and political styles.

Použitá literatura

1. Aktuálně.cz. 2013. “ČTK: Babiše znovu zvolili předsedou hnutí ANO 2011.” <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/babise-znovu-zvolili-predsedou-hnuti-ano-2011/r~i:article:772897/>.
2. ANO 2011. 2011a. „Výzva ANO 2011“. <https://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/ostatni/ano-vyzva-ano.pdf>.
3. ANO 2011. 2012. “ANO má nové organizace i členy.” <https://www.anobudelip.cz/cs/makame/archiv/novinky/ano-ma-nove-organizace-i-cleny-11279.shtml>.
4. ANO 2011. 2012a. Výroční finanční zpráva politického hnutí ANO 2011 za rok 2012. 2012. Praha: <https://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/ostatni/ano-vyrocní-financni-zprava-2011.pdf>.
5. ANO 2011. 2012b. “ANO 2011 zapouští kořeny v regionech.” <https://www.anobudelip.cz/cs/makame/archiv/novinky/ano-2011-zapousti-koreny-v-regionech--11297.shtml>.
6. ANO 2011. 2012c. “Usnesení z ustavujícího celostátního sněmu politického hnutí ANO 2011 konaného dne 1. 8. 2012 v sídle hnutí.” <https://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/usneseni/ano-usneseni-celostatniho-ustavujiciho-snemu-20121113.pdf>.
7. ANO 2011. 2013. “STANOVY POLITICKÉHO HNUTÍ ANO 2011.” <https://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/vnitri-predpisy/ano-stanovy-2013.pdf>.
8. ANO 2011. 2014. “Kraje.” <https://www.anobudelip.cz/cs/kraje/ano-v-regionech/>.
9. ANO. 2017. “Program hnutí ANO pro volby do Poslanecké sněmovny 2017.” <https://www.anobudelip.cz/file/edee/2017/09/program-hnuti-ano-pro-volby-do-poslanecke-snemovny.pdf>.
10. ANO. 2019. “Program hnutí ANO pro volby do Evropského parlamentu.” <https://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/ano-cesko-ochranime.pdf>.
11. Babiš, Andrej. 2013a. X. “@AndrejBabis.” <https://twitter.com/AndrejBabis/status/316213040594952194>.
12. Babiš, Andrej. 2013b. X. “@AndrejBabis.” <https://twitter.com/AndrejBabis/status/303519122287906817>.

13. Babiš, Andrej. 2017a “Řídit stát jako firmu? A proč ne...” Ano, bude líp. <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/blogy/35090/ridit-stat-jako-firmu-a-proc-ne>.
14. Babiš, Andrej. 2017b. X. “@AndrejBabis.” <https://twitter.com/AndrejBabis/status/881932339538010112>
15. Babiš, Andrej. 2023. “SPEECH OF ANDREJ BABIŠ.” CPAC Hungary. <https://www.cpachungary.com/en/gallery>.
16. Berman, Sheri. The Causes of Populism in the West. Annual Review of Political Science. 2020(Vol. 24), 71-88. Dostupné z: <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-041719-102503>
17. Beyme, Klaus von. Political Parties in Western Democracies. United Kingdom: Gower, 1985. ISBN: 0566005700
18. Braun Virginia, Clarke Victoria (2006). Using thematic analysis in psychology, Qualitative Research in Psychology, 3:2, 77-101, DOI: [10.1191/1478088706qp063oa](https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa)
19. Buštíková, L., Guasti, P. (2019). The State as a Firm: Understanding the Autocratic Roots of Technocratic Populism. East European Politics and Societies, 33(2), 302-330. <https://doi.org/10.1177/0888325418791723>
20. CNN Prima News. 2022. “Zeman ani Fiala tomu nerozumí. Babiš obhajuje, proč odsouhlasil Green Deal.” https://cnn.iprima.cz/zeman-ani-fiala-tomu-nerozumi-babis-obhajuje-proc-podepsal-green-deal-54424?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu.
21. Conseil Constitutionnel. 2017a. “Décision n° 2017-169 PDR du 26 avril 2017 - Déclaration du 26 avril 2017 relative aux résultats du premier tour de scrutin de l'élection du Président de la République.” <https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2017/2017169PDR.htm>.
22. Conseil Constitutionnel. 2017b. “Décision n° 2017-171 PDR du 10 mai 2017 - Proclamation des résultats de l'élection du Président de la République.” <https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2017/2017171PDR.htm>.
23. Creswell John W. 2014. Educational Research: Planning Conducting and Evaluating Quantitative and Qualitative Research (version Fourth edition Pearson new international edition) Fourth edition Pearson new international ed. Harlow Essex: Pearson. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&scope=site&db=nlebk&db=nlabk&AN=1418055>.

24. ČSÚ. 2013. “Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. – 26.10.2013.” <https://www.volby.cz/pls/ps2013/ps2?xjazyk=CZ>.
25. ČSÚ. 2017. “Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017.” <https://www.volby.cz/pls/ps2017/ps2?xjazyk=CZ>.
26. ČT24. 2017. “Sobotka si demisi nakonec rozmyslel. Na Hrad poslal návrh s odvoláním Babiše.” <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/sobotka-si-demisi-nakonec-rozmyslel-na-hrad-poslal-navrh-s-odvolanim-babise-99076#>.
27. ČT24. 2018a. “Babišova vláda žádá poslance o důvěru, kterou jí nikdo nechce dát.” <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/babisova-vlada-zada-poslance-o-duveru-ktou-j-nikdo-nechce-dat-86218>.
28. ČT24. 2018b. “Prezident Zeman jmenoval druhou Babišovu vládu. Hamáček povede vnitro i zahraničí.” <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/prezident-zeman-jmenoval-druhou-babisovu-vladu-hamacek-povede-vnitro-i-zahranici-78480>.
29. ČTK 2023. “Zásah na úřadu vlády podle politologů výrazně změnil českou politiku.” <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2377144>.
30. Deutsche Welle. 2017. “Who finances the candidates?” <https://www.dw.com/en/french>
31. Diamond, Patrick. 2019. “Defending Progressivism.” Foundation for European Progressive Studies. <https://feps-europe.eu/defending-progressivism/>.
32. Echo24. 2017. “Kdo stvořil Babiše?” <https://echo24.cz/a/wSXHv/kdo-stvoril-babise>
33. En Marche!. 2016. “Le Mouvement.” <https://web.archive.org/web/20170307200211/https://en-marche.fr/le-mouvement>.
34. EUobserver. 2019. “Liberal Alde rename themselves 'Renew Europe'.” <https://euobserver.com/tickers/145134>.
35. EURACTIV. 2023. “Macron announces French strategy for climate action, wants more EU funds.” <https://www.euractiv.com/section/politics/news/macron-announces-french-strategy-for-climate-action-wants-more-eu-funds/>.
36. European Parliament. 2024a. MEPs European Parliament. Full list. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/meps/en/full-list>
37. European Parliament. 2024b. “Asylum and migration management.” Results of roll-call votes. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/PV-9-2024-04-10-RCV_EN.html.

38. EUROPEUM. 2021. "Review of the Czech EU Policy in 2020/2021."
<https://www.europeum.org/data/articles/vh-kd-dp.pdf>.
39. Evans Jocelyn. (2017) orcid.org/0000-0001-8335-9630 Macron e il movimento En Marche! In: Brizzi, M and Lazar, M, (eds.) La Francia di Macron. Pubblicazioni dell'Istituto Carlo Cattaneo. Il Mulino, Bologna, Italy. ISBN 978-88-15-27302-4
40. Forel, Alexis. 2021. "The meritocratic division: a restructuration of cleavages in the West? - Insight from the Yellow Vests movement." Diplomová práce, Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra evropských studií.
41. France 24. 2017. "Macron rebaptise son mouvement "La République en marche".".
<https://www.france24.com/fr/20170508-direct-reactions-analyses-lendemain-victoire-emmanuel-macron-presidentielle-live-france>.
42. France 24. 2023. "French immigration bill would expel 'foreigners who commit crimes'." <https://www.france24.com/en/france/20231106-french-parliament-takes-up-controversial-bill-toughening-immigration-law>.
43. Guest, G., Macqueen, K. M. and Namey, E. E., 2012. Applied Thematic Analysis. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc. Available at: <<https://doi.org/10.4135/9781483384436>>.
44. Havlík, V. (2019). Technocratic Populism and Political Illiberalism in Central Europe. *Problems of Post-Communism*, 66(6), 369–384.
<https://doi.org/10.1080/10758216.2019.1580590>
45. Hloušek, Vít & Kopeček, Lubomír et al. (2018) Já platím, já rozhoduji! Političtí podnikatelé a jejich strany. Brno: B&P Publishing, 2018. 291s. ISBN 978-80-7485-173-5.
46. Hloušek, Vít & Kopeček, Lubomír. (2010). Vít Hloušek - Lubomír Kopeček: Politické strany. Původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě. ISBN: 978-80-247-3192-6
47. Hloušek, Vít & Kopeček, Lubomír. (2022). Strange Bedfellows: A Hyper-pragmatic Alliance between European Liberals and an Illiberal Czech Technocrat. *East European Politics and Societies*, 36(1), 29-50.
<https://doi.org/10.1177/0888325420953487>
48. Hospodářské noviny. 2019. "Bude fungovat Babišův "catch-all" populismus? Leda by pravice voliči ztratili paměť." <https://archiv.hn.cz/c1-66484190-prichazi-catch-all-babis-bude-ale-takova-forma-populismu-fungovat-leda-ze-by-pravicovi-volici->

- [ztratilipamet.](#)
49. Chwalisz, Claudia. "En Marche: From a Movement to a Government." Carnegie Europe 2018. <https://carnegieeurope.eu/2018/04/06/en-marche-from-movement-to-government-pub-75985>.
 50. iDnes.cz. 2013. "Babiš: Se zkorumpovanou ODS a TOP 09 nepůjdeme. A ČSSD chce vyšší daně." https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/babis-odmitl-spolupraci-s-ods-a-top-09-jsou-zkorumpovane-tvrdi.A131021_101538_domaci_kop.
 51. iDnes.cz. 2024. "Cesta do pekla je dlážděná zelenými úmysly, píše Babiš." https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/andrej-babis-komentar-green-deal-zeleny-plan.A240229_071510_domaci_vajo.
 52. iRozhlas. 2014. "Andrej Babiš převzal ministerstvo financí, prioritou jsou evropské dotace." <https://www.irozhlas.cz/node/5908893>.
 53. iRozhlas. 2024. "Babiš po boku Orbána na národovecké konferenci letos nevystoupí. Nahradí ho ale jiní ,wokebusters'." https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/babis-po-boku-orbana-na-narodovecke-konferenci-letos-nevystoupi-nahradi-ho-ale_2404140600_aur.
 54. Kenton, Will. What Is Technocracy? Definition, How It Works, and Critiques. Investopedia [online]. 2021 [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/t/technocracy.asp>
 55. Kernalegenn, Tudi & Pellen, Cédric. 2020. En Marche, French expatriates! The booming emergence of a new political actor among French residents overseas in the 2017 elections. 10.4324/9781003015086-8.
 56. La République En Marche. 2017 "Présentation des statuts." <https://web.archive.org/web/20170717230700/https://en-marche.fr/article/statuts>.
 57. Le Figaro. 2015. "Emmanuel Macron n'est plus encarté au Parti socialiste." <https://www.lefigaro.fr/politique/le-scan/coulisses/2015/02/18/25006-20150218ARTFIG00160-emmanuel-macron-n-est-plus-encarte-au-parti-socialiste.php>.
 58. Le Figaro. 2016a "Macron lance En Marche!, son mouvement politique transpartisan." 2016. <https://www.lefigaro.fr/politique/2016/04/06/01002-20160406ARTFIG00412-macron-lance-en-marche-son-mouvement-politique-transpartisan.php>.
 59. Le Figaro. 2016b "Macron évite soigneusement d'évoquer sa candidature."

- <https://www.lefigaro.fr/politique/2016/08/30/01002-20160830LIVWWW00101-macron-demission-gouvernement-hollande-politique-presidentielle-2017.php>.
60. Le Monde. 2016b. “Emmanuel Macron (enfin) candidat à l’élection présidentielle.”
https://www.lemonde.fr/election-presidentielle-2017/article/2016/11/16/emmanuel-macron-candidat-a-l-election-presidentielle_5031923_4854003.html.
61. Le Monde. 2024. “Le Pacte vert européen à l’épreuve de contestations croissantes.”
https://www.lemonde.fr/planete/article/2024/01/27/le-pacte-vert-europeen-a-l-epreuve-de-contestations-croissantes_6213346_3244.html.
62. Libération. 2016. “Porte-à-porte Macron lance sa« grande marche».”
https://www.liberation.fr/france/2016/05/28/macron-lance-sa-grande-marche_1455768/.
63. Macron, Emmanuel. 2016. Révolution. XO Éditions. Paris. ISBN: 9782845639669
64. Macron, Emmanuel. 2017a. “@EmmanuelMacron”
<https://x.com/EmmanuelMacron/status/875394454110294016?s=20>.
65. Macron, Emmanuel. 2017b. “En Marche! - Emmanuel Macron président.”
<https://www.aefinfo.fr/assets/img/modules/comparateur/docs/6/Programme-Emmanuel-Macron.pdf>.
66. Macron, Emmanuel. 2022. X. “@EmmanuelMacron”
<https://twitter.com/EmmanuelMacron/status/1483781082935742465>.
67. Ministerstvo vnitra České republiky. 2024. “Rejstřík politických stran a politických hnutí: ANO 2011.”
https://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Rejstrik.aspx?id=368.
68. Mudde, Cas, and Cristóbal Rovira Kaltwasser, 'What is populism?', Populism: A Very Short Introduction, Very Short Introductions (New York, 2017; online edn, Oxford Academic, 23 Feb. 2017), <https://doi.org/10.1093/actrade/9780190234874.003.0001>,
69. Naxera, Vladimír. 2021. “„Všetci kradnú!“ Triumf populismu jako boje proti zkorumpovaným elitám.” Deník Referendum.
<https://denikreferendum.cz/clanek/33005-vsetci-kradnu-triumf-populismu-jako-boje-proti-zkorumpovanym-elitam>.
70. Novinky.cz. 2014. “Babiš rozjel vlastní líheň pro politiky, chce prosazovat liberální hodnoty.” <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-babis-rozjel-vlastni-lihen-pro-politiky-chce-prosazovat-liberalni-hodnoty-249501>.

71. Novinky.cz. 2017. “Babiš: Do vlády dám odborníky.” 2017. <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-babis-do-vlady-dam-odborniky-40049870>.
72. Novinky.cz. 2024. “Zrada, říká ANO ke schválení migračního paktu. Poslankyně, které do EP vyslalo, ale nebyly proti.” <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-ano-chce-kvuli-migracnimu-paktu-dalsi-mimoradnou-schuzi-40467391>.
73. Ouest France. 2017. “Sorbonne speech of Emmanuel Macron - Full text / English version.” <https://international.blogs.ouest-france.fr/archive/2017/09/29/macron-sorbonne-verbatim-europe-18583.html>.
74. Panebianco, A., 1988. Political parties: organization and power, Cambridge: Cambridge University Press.
75. Parlamentní listy. 2012. “Babišovcům na severu Moravy chybí jen jeden okres.” <https://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/kauzy/Babisovcum-na-severu-Moravy-chybi-jen-jeden-okres-233205>.
76. Perottino, Michel & Guasti, Petra (2020). Technocratic Populism à la Française? The Roots and Mechanisms of Emmanuel Macron’s Success. Politics and Governance, 8(4), 545-555. <https://doi.org/10.17645/pag.v8i4.3412>
77. Politico. 2019. “Macron-Liberal alliance to be named Renew Europe.” <https://www.politico.eu/article/emmanuel-macron-liberal-alliance-to-be-named-renew-europe/>.
78. Pruchnicka Paulina. (2023). Emmanuel Macron’s 2017 and 2022 Presidential Campaigns: Selected Aspects. Political Preferences, 31(1), 31-46. <https://doi.org/10.31261/polpre.2023.1.31-46>
79. Radio France. 2019. “La moitié de la campagne d'Emmanuel Macron financée par des grands donateurs.” <https://www.radiofrance.fr/franceculture/la-moitie-de-la-campagne-d-emmanuel-macron-financee-par-des-grands-donateurs-4215257>.
80. Renew Europe. 2024a. “REDUCE THEM AND GRAB THEM! RENEW EUROPE SUPPORTS FINAL PARTS OF THE GREEN DEAL ON REDUCING AND CAPTURING GREENHOUSE GAS EMISSIONS.” <https://www.reneweuropesgroup.eu/news/2024-04-10/reduce-them-and-grab-them-renew-europe-supports-final-parts-of-the-green-deal-on-reducing-and-capturing-greenhouse-gas-emissions>.
81. Renew Europe. 2024b. “MIGRATION AND ASYLUM PACT: REFORM DELIVERED DESPITE FAR - RIGHT ATTEMPTS TO WRECK EUROPEAN

- SOLUTIONS.” <https://www.reneweuropigroup.eu/news/2024-04-10/migration-and-asylum-pact-reform-delivered-despite-far-right-attempts-to-wreck-european-solutions>.
82. Renew europe. Group charter. Renew Europe [online]. 2019 [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.reneweuropigroup.eu/group-charter>
83. Reuters 2017. “Timeline: Macron's rise from unknown adviser to French election favorite.” <https://www.reuters.com/article/idUSKBN1820HP/>.
84. Schuette, Leonard. 2018. “ONE YEAR SINCE MACRON'S SORBONNE SPEECH: PLUS ÇA CHANGE?” Centre for European Reform. <https://www.cer.eu/insights/one-year-macrons-sorbonne-speech-plus-ça-change>.
85. Szymańska, Jolanta. 2019. “Immigration and Border Management in the EU: View from France and the V4.” EUROPEUM. http://europeum.org/data/articles/V4FR_PP9.pdf.
86. The Guardian. 2016. “France's economy minister Emmanuel Macron launches political movement.” <https://www.theguardian.com/world/2016/apr/07/frances-emmanuel-macron-launches-political-movement>.
87. The Guardian. 2017. “French elections: Emmanuel Macron and François Bayrou form alliance.” <https://www.theguardian.com/world/2017/feb/22/french-elections-centrist-bayrou-offers-alliance-with-macron>.
88. Úřad průmyslového vlastnictví. 2024. “Rešeršní databáze.” <https://isdv.upv.gov.cz/webapp/!resdb.oza.frm>.
89. Washington Post. 2017. “France’s Macron takes lead in climate change battle, with the U.S. absent.” https://www.washingtonpost.com/world/frances-macron-takes-lead-in-climate-change-battle-with-the-us-absent/2017/12/12/2da019aa-de88-11e7-b2e9-8c636f076c76_story.html.
90. Zachová, Aneta. (2023) Macron stumbles into Czech election campaign. Euractiv <https://www.euractiv.com/section/politics/news/macron-stumbles-into-czech-election-campaign/>